

АДМІНІСТРАТИВНІ ПРОЦЕДУРИ ПРИЗНАЧЕННЯ СУДДІВ ЯК ЕЛЕМЕНТ РЕАЛІЗАЦІЇ КАДРОВОЇ ПОЛІТИКИ В СИСТЕМІ СУДОЧИНСТВА

У статті доведено, що кадрове забезпечення судової гілки влади в правовому аспекті відображає об'єктивні засади та нормативне закріплення правил на основі норм адміністративного права, шляхом уточнення форм і методів адміністративної діяльності й адміністративних процедур із метою формування та забезпечення функціонування професійного і патріотично налаштованого кадрового складу органів судової влади.

Виявлено, що адміністративні процедури у сфері судової гілки влади, які регулюють питання призначення суддів, здійснюються на основі матеріальних норм конституційного права, що уточнюються та знаходять свій процесуальний розвиток у нормах адміністративного права, ухвалюються синхронно (в єдиних нормативно-правових актах), перші мають матеріальний характер, а другі передбачають зовнішній процес їх впровадження та складаються із сукупності етапів, стадій і дій публічної адміністрації.

Ключові слова: адміністративні процедури, кадрова політика, кадрове забезпечення, легалізація суддів, судова влада.

В статье доказано, что кадровое обеспечение судебной ветви власти в правовом аспекте отражает объективные основы и нормативное закрепление правил на основе норм административного права, путем уточнения форм и методов административной деятельности и административных процедур с целью формирования и обеспечения функционирования профессионального и патриотически настроенного кадрового состава органов судебной власти.

Выявлено, что административные процедуры в сфере судебной ветви власти, регулирующие вопросы назначения судей, осуществляются на основе материальных норм конституционного права, уточняются и находят свое процессуальное развитие в нормах административного права, принимаются синхронно (в единых нормативно-правовых актах), первые имеют материальный характер, а вторые предусматривают внешний процесс их внедрения и состоят из совокупности этапов, стадий и действий публичной администрации.

Ключевые слова: административные процедуры, кадровая политика, кадровое обеспечение, легализация судей, судебная власть.

The article proves that the staffing of the judicial branch of power in the legal aspect reflects the objective bases and normative consolidation of rules on the basis of the norms of administrative law, by clarifying the forms and methods of administrative activity and administrative procedures with the aim of forming and maintaining the professional and patriotic staff judicial power.

It is revealed that administrative procedures in the field of the judicial branch that regulate the appointment of judges are carried out on the basis of substantive rules of constitutional law, are clarified and find their procedural development in the norms of administrative law, are adopted synchronously (in uniform regulatory legal acts), the former have material character, while the latter provide for the external process of their implementation and consist of a set of stages, stages and actions of the public administration.

Key words: administrative procedures, personnel policy, personnel support, legalization of judges, judiciary.

Вступ. Розбудова в Україні дієвої, ефективної судової системи, що буде відповідати міжнародним стандартам у сфері судочинства, безпосередньо пов'язана з формуванням високопрофесійного суддівського корпусу, що потребує проведення дієвої кадрової політики та розроблення практичної моделі кадрового забезпечення діяльності судів з урахуванням специфіки судової системи, яка впливає на встановлення процедур підбору, добору, підвищення кваліфікації та службової кар'єри суддів, а також особливостей службової діяльності працівників апарату судів.

Постановка завдання. Метою статті є аналіз адміністративних процедур призначення суддів в аспекті проведення кадрової політики в системі судочинства.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. На загальнотеоретичні аспекти адміністративно-правового забезпечення судової гілки влади звертали увагу провідні вітчизняні вчені-адміністративісти, зокрема: В. Авер'янов, Ю. Битяк, В. Галуцько, Н. Квасневська, Р. Сербин та ін. Окремим аспектам юридичної природи й удосконалення адміністративно-правового забезпечення судової гілки влади безпосередньо приділяли увагу В. Бойко, О. Гончаренко, М. Закурін та інші вчені.

Результати дослідження. У правовій державі суддям надається виключна роль, і це зрозуміло, бо, на відміну від інших гілок державної влади, судова влада надається судді особисто. Тому в інтересах кожної людини, суспільства і держави загалом є те, щоб посади носіїв судової влади обіймали фахівці з належною професійною підготовкою і відповідними моральними якостями, адже «<...> проблема підготовки суддівських професійних кадрів як для загальних судів, так і для спеціалізованих, є однією з найважливіших проблем реформаторських процесів в Україні» [1].

Кадрове забезпечення залежить від стабільності політичних і соціально-економічних процесів у державі, тому цілком закономірно правовий статус посадових осіб має відповідати демократичним перетворенням і «встигати» за нововведеннями й реформами в політично-економічній системі країни.

Т. Кравченко вважає, що вироблення нової державної кадрової політики у сфері державного управління зумовлено змістом радикальних перетворень, які почали здійснюватися в контексті сучасної адміністративної реформи [2].

Відповідно до Конституції України, судова влада є однією із трьох гілок державної влади. Отже, на неї поширюються всі характеристики й ознаки державної влади: суверенність (тобто верховенство), повнота, неподільність, самостійність, формальна незалежність від влади будь-якої організації (або особи), а також здійснення від імені держави її органами, поширення влади на всіх членів суспільства, наявність у розпорядженні апарату (механізму) для реалізації своїх завдань і функцій [3].

Водночас судова влада має властиві лише їй специфічні ознаки. Насамперед, її відрізняє основна функція, якою є відправлення правосуддя. Ця функція цілком сконцентрована в тому органі правосуддя (судді чи суду), який здійснює провадження в конкретній судовій справі. Цей орган правосуддя є основним безпосереднім суб'єктом реалізації судової влади, зокрема й тих характеристик і принципів, які належать останній як гілці державної влади. Це насамперед: верховенство, повнота, неподільність, незалежність від інших гілок влади, самостійність у здійсненні правосуддя та вирішенні питань внутрішньої організації й адміністрування в судах. Наведеним забезпечується здійснення найважливішої функції та завдання судової влади – шляхом розгляду та вирішення конфліктів забезпечити в суспільстві баланс свободи й обов'язкового виконання законів [4].

З етимологічного погляду, дієслово «підбирати» означає «вишукуючи, добирати, вибирати потрібне, відповідне чому-небудь» [5]. У теорії управління добір кадрів визначається як процес установалення придатності кандидатів і вибір найбільш підготовленого з них для ефективного виконання функціональних обов'язків [6]. Зміст процедури добору кадрів складається з аналізу й оцінки особистісних якостей претендента, а також формулювання висновку про ступінь його відповідності вимогам конкретної посади [7].

Сутність процедури добору кадрів кандидатів на посаду судді адміністративного суду полягає в доборі осіб, найбільш придатних до здійснення функцій судової влади у сфері публічно-правових відносин.

У п. 10 Основних принципів незалежності судових органів, ухвалених 1985 р. на сьомому конгресі Організації Об'єднаних Націй (далі – ООН) у місті Мілані, встановлено, що особи, дібрані на судові посади, повинні мати високі моральні якості та здібності, а також відповідну

підготовку та кваліфікацію. Кожен метод добору суддів має гарантувати від призначення судді з неправомірних мотивів [8].

Словник іншомовних слів визначає термін «кадри» як основний (штатний) склад кваліфікованих працівників підприємств, установ, партійних, профспілкових та інших громадських організацій певної галузі діяльності; у широкому розумінні – взагалі всіх постійних працівників [9].

Кадрове забезпечення – це комплекс дій, спрямованих на пошук, оцінку і встановлення заздалегідь передбачених стосунків із робочою силою як у самій компанії для подальшого просування кар'єрними сходами, так і поза її межами для нового найму тимчасових або постійних робітників [10].

У підручниках і навчальних посібниках, підготовлених із дисципліни, яка стосується організації судових і правоохоронних органів, також немає чіткого визначення терміна «кадрове забезпечення» щодо діяльності судової гілки влади [11].

Можна дійти висновку про доцільність формулювання родової категорії «кадрове забезпечення» щодо діяльності судової гілки влади. В Україні до таких органів належать суди загальної юрисдикції та суд конституційної юрисдикції, Вища рада правосуддя, Вища кваліфікаційна комісія суддів України, Національна школа суддів України, Державна судова адміністрація України. Їх виділення засноване на нормах законів України «Про судоустрій і статус суддів» і «Про Конституційний Суд України» [12; 13].

Вища рада правосуддя посідає особливе місце в системі державних судових органів. Вона є колегіальним органом, а її статус визначено в ст. 131 Конституції України та Законі України «Про Вищу раду правосуддя» [14; 15]. Крім цих органів, зазначений Закон передбачає наявність певної категорії осіб, які можуть бути учасниками судового процесу, – присяжних.

Відповідно до сказаного вище, стає доцільним формування таких видових категорій, як «кадрове забезпечення формування та функціонування суддівського корпусу судів загальної юрисдикції та Конституційного Суду України», «кадрове забезпечення діяльності апарату суду», «кадрове забезпечення формування корпусу народних засідателів», «кадрове забезпечення формування корпусу присяжних», «кадрове забезпечення діяльності Вищої ради правосуддя» та ін. [15; 16].

Конституція України визначає обов'язкові (статусні) вимоги до осіб, що можуть бути рекомендовані на посаду судді, порядок призначення на цю посаду, основні засади судочинства, державне забезпечення фінансування та належних умов для функціонування судів і діяльності суддів. Правові засади організації судової влади, її система, формування корпусу професійних суддів, їхній статус, порядок здійснення правосуддя й інші питання судової влади регулюються законодавством України – законами України «Про судоустрій і статус суддів», «Про Конституційний суд України», «Про Вищу раду правосуддя» та ін. [12; 13; 15].

На основі вищезазначеного можна зауважити, що формулювання видових категорій кадрового забезпечення здійснюється на підставі аналізу наукових надбань галузевих юридичних наук і державного управління з урахуванням специфіки статусу органів судової гілки державної влади.

Правову форму кадрового забезпечення діяльності органів судової гілки влади доцільно розуміти, насамперед, як процедурну форму. Вона становить собою сукупність нормативно закріплених правил здійснення дій щодо кадрового забезпечення у формі певних адміністративних процедур [16].

Проблема якісного комплектування суддівського корпусу існувала завжди, але особливо актуальною стала в сучасних умовах, коли значно змінилися суспільно-економічні відносини, відбувається процес розбудови правової держави зі змінами чинного законодавства. За цих умов одним із ключових напрямів кадрової політики мають стати розроблення і впровадження нових підходів до підбору і розстановки суддівських кадрів. Цей процес передбачає виявлення, вивчення, оцінювання професійно значущих якостей і здібностей, професійне навчання як кандидатів, так і діючих суддів. Його метою є забезпечення більш раціонального й ефективного використання особистісного потенціалу у вирішенні завдань, що ставляться перед професійною діяльністю судді [17].

Психологи, які досліджували різні види діяльності, дійшли висновку, що психологічні особливості особистості, будучи професійно важливими якостями, можуть значно впливати на різні показники професійної діяльності [18]. Ці особливості становлять собою найважливіші чинники професійного навчання, від них багато в чому залежать швидкість і якість набуття професійних знань, умінь і навичок. Тому фундаментом організації добору й розстановки кадрів

має стати соціально-психологічний аналіз професійної суддівської діяльності (зокрема й спеціалізованої) через систему вимог, що висуваються до людини, яка її здійснює, серед яких і якості особистості, особливості процесів мислення, знання, уміння й навички [17].

Отже, до кадрового складу судової гілки влади належать судді та суб'єкти владних повноважень, які забезпечують їхню діяльність і надають адміністративні послуги фізичним і юридичним особам, які звертаються до суду. Судді поділяються: 1) за видами судочинства – на суддів загальної юрисдикції та суддів, які працюють в адміністративних і господарських судах; 2) за ієрархічним статусом – на суддів місцевого суду, суддів апеляційного, суддів Верховного Суду України та суддів, які обіймають адміністративні посади.

Судді також можуть утворювати органи суддівського самоврядування: а) збори суддів місцевого суду, апеляційного, Вищого спеціалізованого суду, Верховного Суду України; б) ради суддів відповідних судів; в) конференції суддів відповідних судів; г) Раду суддів України; д) з'їзд суддів України [19]. На наш погляд, у широкому розумінні до органів суддівського самоврядування варто також віднести Вищу кваліфікаційну комісію суддів України та Вищу раду правосуддя, оскільки більшість її членів мають бути суддями.

Що стосується суб'єктів публічної адміністрації, які забезпечують незалежність і недоторканність суддів і надають адміністративні послуги фізичним і юридичним особам у системі судової гілки влади, то до них належать: президент України; Вища рада правосуддя; апарат суду; науково-педагогічний склад Вищої школи суддів; Державна судова адміністрація України; працівники судової охорони.

Отже, кадрове забезпечення судової гілки влади в правовому аспекті відображає об'єктивні засади та нормативне закріплення правил, на основі яких формуються та здійснюються адміністративні процедури з метою формування і функціонування якісного кадрового складу органів судової гілки влади.

Провідною інституцією у сфері адміністративно-правового забезпечення судової влади є призначення суддів. Призначення суддів – це наріжний камінь судової системи. Люди, які сьогодні отримують суддівські мантиї, будуть на майбутні десятиріччя визначати й утверджувати традиції українського судочинства [20].

За етимологією слово «процедура» сягає своїм корінням латинського *procedo*, що означає «проходжу, або просуваюсь» [18]. В українській мові термін «процедура» з'явився шляхом калькування французького *procedure*, яке має аналогічне значення [21].

Враховуючи лексичний бік поняття «процедура», воно трактується як «всяка тривала, послідовна справа, порядок, обряд» [22], «офіційний порядок дій, виконання, обговорення чого-небудь» [23] або ж «установлена, прийнята послідовність дій для здійснення або оформлення якої-небудь справи» [24].

Як зазначає енциклопедія, процедура може означати офіційно встановлений чи узвичаєний порядок здійснення, виконання або оформлення чого-небудь, які-небудь дії, перебіг виконання чого-небудь [25].

Український «Словник іншомовних слів» визначає процедуру як офіційно встановлений чи узвичаєний порядок здійснення, виконання або оформлення чогось [26].

Якщо ж ідеться про специфічну процедуру у сфері адміністративно-правового забезпечення суспільних відносин, тобто про процедуру в її правовому значенні, то, на думку О. Лагоди, послідовні дії, які становлять процедуру, мають бути, по-перше, врегульовані нормами права, по-друге, спрямовані на досягнення конкретного правового результату [21]. Такий підхід до поняття «правова процедура», заснований на значенні терміна «процедура», дозволяє сформулювати його наукове визначення [27].

У загальному аспекті процедура визначається як сукупність дій чи операцій, за допомогою яких реалізується той чи інший процес або етап, стадія, що виражає зміст відповідної технології. Із правового погляду, процедура – це регламентований юридичною нормою порядок дій або забезпечення відповідних суспільних відносин у сфері правозастосування [27].

Правова процедура характеризується такими ознаками: а) це попередньо визначена модель її застосування в реальному житті, через яку досягається необхідний результат; б) юридична сила, тобто норми, що визначають процедурну діяльність, закріплені в законі як основні; в) межі регулятивного «впливу» процедурних норм. Процедурні норми не стосуються змістового (внутрішнього) боку реалізації основних норм, а лише передбачають зовнішній процес їх упровадження; г) синхронність, тобто з виникненням основної норми одразу ухвалюється процедурна. Це забезпечує нерозривність правотворчості та правореалізації, теорії та практики; г) закон-

ність – відповідність процедури нормативній моделі, закріпленій у нормативно-правовому акті; д) ознака демократизму правової процедури стосується тільки тих, які є шляхом до реалізації владних відносин [27].

Ця характеристика розкриває ознаки процедури, які прийнятні та можуть бути застосовані до всіх галузей права, зокрема й до адміністративної. Одночасно виникає потреба визначення поняття «адміністративна процедура» як різновиду юридичної процедури, щодо якого немає однозначної думки, як це не парадоксально, адже вже досить тривалий час вчені-юристи оперують цим поняттям, вживають його в підручниках, монографіях, статтях, але уніфікованого підходу ще не вироблено [27].

Як зазначив В. Авер'янов, «адміністративні процедури здатні істотно сприяти підвищенню ефективності управлінської діяльності, чіткому виконанню функцій і повноважень органів і посадових осіб. Але головне – ці процедури мають забезпечити необхідну послідовність у реалізації громадянами своїх прав і свобод та стати дієвою перешкодою для суб'єктивізму й свавілля службовців органів виконавчої влади» [28].

В. Тимошук пропонує таке визначення адміністративної процедури: це встановлений законодавством порядок розгляду та вирішення адміністративними органами індивідуальних адміністративних справ [29]. Інші автори пропонують визначати адміністративні процедури як установлений адміністративно-процесуальними нормами порядок діяльності уповноважених суб'єктів щодо розгляду й вирішення індивідуально-конкретних справ [30]. Деякі науковці у своїх працях підкреслюють, що адміністративну процедуру треба розуміти як встановлений порядок вирішення адміністративними органами індивідуальних адміністративних справ [31].

Призначення суддів має базуватися на спеціальних принципах добору, призначення та звільнення суддів, а саме: 1) принцип чесності кандидатів у судді; 2) принцип високих моральних якостей кандидатів у судді; 3) принцип високих спеціальних здібностей і професійних знань кандидатів у судді; 3) принцип гарантування довічного терміну повноважень судді до виходу на пенсію; 4) принцип призначення суддів самими судьями або радою суддів; 5) принцип неприпустимості призначення тимчасових суддів (на випробувальний строк), до того ж випробувальний термін може бути встановлений для суддів, що призначаються на посаду, але виключно під наглядом інших суддів чи ради суддів [32; 33].

О. Гончаренко шляхом здійснення формально-догматичного аналізу законодавства сформулював принципи формування суддівського корпусу – законності; незалежності; рівності кандидатів на посади суддів; безпосередності; відкритості та прозорості; правової визначеності; спеціалізації, об'єктивності й анонімності; фіксування процедури добору технічними засобами; оскаржуваності рішень [34].

Що стосується вітчизняних реалій, то добір суддів здійснюється виключно відповідно до положень Конституції України та Закону України «Про судоустрій і статус суддів», згідно з яким в Україні запроваджено проведення централізованого конкурсу із призначення на посаду судді. Його проводить Вища кваліфікаційна комісія суддів, Національна школа суддів та Вища рада правосуддя. Процедура призначення судді закінчується формальним виданням про це відповідного указу президента України.

Згідно зі ст. 128 Конституції України, призначення на посаду судді здійснюється президентом України за поданням Вищої ради правосуддя встановленим законом порядком [14]. Відповідно до ст. 70 «Порядок добору та призначення на посаду судді» Закону України «Про судоустрій та статус суддів», добір та призначення на посаду судді здійснюється визначеним спеціальним законом порядком і містить такі стадії: рішення Вищої кваліфікаційної комісії суддів України про оголошення добору кандидатів на посаду судді з урахуванням прогнозованої кількості вакантних посад суддів [12]; подання особами, які виявили намір стати суддею, до Вищої кваліфікаційної комісії суддів України відповідної заяви та документів; здійснення Вищою кваліфікаційною комісією суддів України перевірки відповідності осіб, які звернулися із заявою для участі в доборі, установленим вимогам до кандидата на посаду судді на основі поданих документів; допущення Вищою кваліфікаційною комісією суддів України осіб, які за результатами перевірки на час звернення відповідають установленим вимогам до кандидата на посаду судді, до участі в доборі та складенні відбірної іспиту; складення особою, допущеною до участі в доборі, відбірної іспиту; установлення Вищою кваліфікаційною комісією суддів України результатів відбірної іспиту та їх оприлюднення на офіційному веб-сайті Вищої кваліфікаційної комісії суддів України; проведення стосовно осіб, які успішно склали відбірний іспит, спеціальної перевірки порядком, визначеним законодавством про запобігання

корупції; проходження кандидатами, які успішно склали відбірний іспит і пройшли спеціальну перевірку, спеціальної підготовки; отримання свідоцтва про проходження спеціальної підготовки; складення кандидатами, які пройшли спеціальну підготовку, кваліфікаційного іспиту та встановлення його результатів; зарахування Вищою кваліфікаційною комісією суддів України кандидатів на посаду судді за результатами кваліфікаційного іспиту до резерву на заміщення вакантних посад судді, визначення їх рейтингу, оприлюднення списку кандидатів на посаду судді, включених до резерву та рейтингового списку, на офіційному веб-сайті Вищої кваліфікаційної комісії суддів України; оголошення Вищою кваліфікаційною комісією суддів України відповідно до кількості вакантних посад судді в місцевих судах конкурсу на заміщення таких посад [12]; проведення Вищою кваліфікаційною комісією суддів України конкурсу на заміщення вакантної посади судді на основі рейтингу кандидатів, які взяли участь у такому конкурсі, та внесення рекомендації Вищій раді правосуддя щодо призначення кандидата на посаду судді; розгляд Вищою радою правосуддя рекомендації Вищої кваліфікаційної комісії суддів України й ухвалення рішення щодо кандидата на посаду судді; видання указу президента України про призначення на посаду судді – у разі внесення Вищою радою правосуддя подання про призначення судді на посаду [12].

Звільнення судді з посади в Конституції України розглядається крізь призму незалежності й недоторканності судді (ст. 126). Підставами для звільнення судді є: неспроможність виконувати повноваження за станом здоров'я; порушення суддею вимог щодо несумісності; вчинення істотного дисциплінарного проступку, грубе чи систематичне нехтування обов'язками, що є несумісним зі статусом судді або виявило його невідповідність займаній посаді; подання заяви про відставку або про звільнення з посади за власним бажанням; незгода на переведення до іншого суду в разі ліквідації чи реорганізації суду, в якому суддя обіймає посаду; порушення обов'язку підтвердити законність джерела походження майна [14].

Повноваження судді припиняються в разі: досягнення суддею шістдесяти п'яти років; припинення громадянства України або набуття суддею громадянства іншої держави; набрання чинності рішенням суду про визнання судді безвісно відсутнім або оголошення померлим, визнання недієздатним або обмежено дієздатним; смерті судді; набрання законної сили обвинувальним вироком щодо судді за вчинення ним злочину [14].

Отже, адміністративні процедури легалізації суддів характеризуються такими рисами: 1) в умовах сьогодення до інституту призначення суддів входить єдина адміністративна процедура – призначення суддів безстроково; 2) адміністративна процедура – це сукупність етапів, стадій і дій публічної адміністрації щодо призначення суддів; 3) у нашому випадку вона має бути чітко прописана в Конституції та інших законах України; 4) адміністративно-процедурні норми не стосуються внутрішнього боку реалізації конституційних норм щодо призначення суддів, а використовують їх як норми матеріального права; 5) конституційні й адміністративні норми у сфері легалізації суддів ухвалюються синхронно (в єдиних нормативно-правових актах), перші мають матеріальний характер, а другі передбачають зовнішній процес їх запровадження; 6) адміністративні процедури легалізації суддів мають базуватися на принципах: а) чесності кандидатів у судді; б) високих моральних якостей кандидатів у судді; в) високих спеціальних здібностей і професійних знань кандидатів у судді; г) гарантування безстрокового терміну повноважень судді; г) призначення суддів самими суддями; д) неприпустимості призначення тимчасових суддів; 7) адміністративна процедура призначення суддів складається із трьох етапів, які поділено на стадії та адміністративні дії: перший етап «Підготовчий» складається із двох стадій (рішення про добір суддів, подання й перевірка документів претендентів на посаду судді); другий «Перевірка знань претендентів та вибір із них найкращих» складається із трьох стадій (складання відбірного іспиту, складання кваліфікаційного іспиту, зарахування кандидатів на посаду судді до резерву на заміщення вакантних посад судді), третій етап «Безпосереднє призначення суддів» складається із двох стадій (видбір і рекомендування на посаду суддів найбільш достойних претендентів, видання указу президента України про призначення на посаду судді).

Висновки. Усе вищезазначене дозволяє в підсумку визначити, що кадрове забезпечення судової гілки влади в правовому аспекті відображає об'єктивні засади та нормативне закріплення правил, на основі норм адміністративного права, шляхом уточнення форм і методів адміністративної діяльності й адміністративних процедур із метою формування та забезпечення функціонування професійного і патріотично налаштованого кадрового складу органів судової влади.

Список використаних джерел:

1. Педько Ю. Становлення та правове регулювання адміністративної юстиції в Україні : дис. ... канд. юрид. наук : спец. 12.00.07 «Адміністративне право і процес; фінансове право; інформаційне право» / Ю. Педько ; Ін-т держави і права ім. В.М. Корецького НАН України. – Київ, 2003. – 230 с.
2. Кравченко Т. Формування державної кадрової політики у сфері державного управління : концептуальні засади та особливості / Т. Кравченко // Національна бібліотека імені В.І. Вернадського, 2015 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://archive.nbuv.gov.ua/portal/Soc_Gum/Dtr_du/2011_2/files/DU211_23.pdf.
3. Рабінович П. Основи загальної теорії права та держави / П. Рабінович. – Київ : Атіка, 2001. – 176 с.
4. Шемшученко Ю. Юридична енциклопедія / Ю. Шемшученко. – Київ : Українська енциклопедія ім. М.П. Бажана, 1998. – Т. 5 : П – С. – 742 с.
5. Бусел В. Великий тлумачний словник сучасної української мови / В. Бусел. Ірпінь : ВТФ «Перун», 2003. – 1440 с.
6. Научная организация труда в управлении производственным коллективом : общеотраслевые научно-методические рекомендации. – Москва : Экономика, 1991. – 120 с.
7. Слепенков И. Основы теории социального управления : [учеб. пособ.] / И. Слепенков. – Москва : Высшая школа, 1990. – 32 с.
8. Міжнародні стандарти незалежності суддів : зб. документів. – Київ : Поліграф-Експрес, 2008. – 184 с.
9. Кадри. Словник іншомовних слів. – 2013 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://slovoopedia.org.ua/36/53402/240850.html>.
10. Кадрове забезпечення // Вікіпедія : онлайн енциклопедія. – 2013 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://uk.wikipedia.org/wiki/кадрове_забезпечення.
11. Захаров О., Ковальський В., Маляренко В. Суд, правоохоронні та правозахисні органи України : [підручник] / О. Захаров, В. Ковальський, В. Маляренко. – Київ : Юрінком-Інтер, 2007. – 241 с.
12. Про судоустрій і статус суддів : Закон України від 2 червня 2016 р. № 1402–VIII // Голос України. – 2016. – № 132–133.
13. Про Конституційний Суд України : Закон України від 16 жовтня 1996 р. № 422 // Відомості Верховної Ради України. – 1996. – № 49. – Ст. 272.
14. Конституція України від 28 червня 1996 р. // Відомості Верховної Ради України. – 1996. – № 30. – Ст. 141.
15. Про Вищу раду правосуддя : Закон України від 21 грудня 2016 р. № 1798–VIII // Голос України. – 2017. – № 1.
16. Мельник М. Класифікація принципів кадрового забезпечення діяльності органів судової гілки влади / М. Мельник // Національна бібліотека імені В.І. Вернадського. – 2013 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://archive.nbuv.gov.ua/portal/Soc_Gum/Dtr_pravo/2011_2/files/LA211_34.pdf.
17. Проблеми кадрового забезпечення адміністративних судів // Академія прокуратури України : [збірник наукових праць]. – 2009. – 400 с.
18. Абульханова-Славская К. Деятельность и психология личности / К. Абульханова-Славская. – М. : Наука, 1980. – 336 с.
19. Чернишова Н. Судова влада : [навчальний посібник] / Н. Чернишова. – К. : Центр учбової літератури, 2011. – 104 с.
20. Гончаренко В., Андрушко П., Базова Т. Юридичні терміни : тлумачний словник / В. Гончаренко, П. Андрушко, Т. Базова. – К. : Либідь, 2003. – 320 с.
21. Лагода О. Адміністративна процедура : теорія і практика застосування : дис. ... канд. юрид. наук : спец. 12.00.07 «Адміністративне право і процес; фінансове право; інформаційне право» / О. Лагода ; Національний ун-т держ. податкової служби України. – Ірпінь, 2007. – 187 с.
22. Даль В. Толковый словарь живого великого русского языка : в 4-х т. / В. Даль. – М. : Рус. яз., 1980. – Т. 3. – 588 с.
23. Ожегов С. Словарь русского языка / С. Ожегов. – М. : Рус. яз., 1987. – 750 с.
24. Евгеньева А. Словарь русского языка : в 4-х т. / А. Евгеньева. – М. : Рус. яз., 1984. – 614 с.

25. Процедура // Вікіпедія : онлайн енциклопедія. – 2015 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://uk.wikipedia.org/wiki/процедура>.
26. Мельничук О. Словник іншомовних слів // О. Мельничук. – К. : УРЕ, 1985. – 966 с.
27. Гусаров С. Визначення понять адміністративної процедури та адміністративного процесу в адміністративному праві України / С. Гусаров // Вісник Акад. упр. МВС. – 2008. – № 3. – С. 6–18.
28. Авер'янов В. Адміністративне право України : доктринальні аспекти реформування / В. Авер'янов // Право України. – 1998. – № 8. – С. 8–13.
29. Тимошук В. Адміністративна процедура та адміністративні послуги. Зарубіжний досвід і пропозиції для України / В. Тимошук. – К. : Факт, 2003. – 496 с.
30. Кузьменко О. Теоретичні засади адміністративного процесу : [монографія] / О. Кузьменко. – К. : Атіка, 2005. – 352 с.
31. Куйбіда Р., Шишкін В. Основи адміністративного судочинства та адміністративного права : [навч. посібник] / Р. Куйбіда, В. Шишкін. – К. : Старий світ, 2006. – 576 с.
32. Закурін М. Адміністративно-правове регулювання діяльності господарських судів : дис. ... канд. юрид. наук : спец. 12.00.07 «Адміністративне право і процес; фінансове право; інформаційне право» / М. Закурін ; Держ. вищ. навч. закл. «Запоріж. нац. ун-т» М-ва освіти і науки, молоді та спорту України. – Запоріжжя, 2011. – 18 с.
33. Тихомиров О. Сучасні підходи до розуміння адміністративної юстиції / О. Тихомиров // Вікіпедія : онлайн енциклопедія. – 2013 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://archive.nbuv.gov.ua/portal/natural/Npnau/Yur/2009/fails/10_t.pdf.
34. Гончаренко О. Адміністративно-правові засади діяльності Вищої ради юстиції : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : спец. 12.00.07 «Адміністративне право і процес; фінансове право; інформаційне право» / О. Гончаренко ; Нац. юрид. акад. України ім. Ярослава Мудрого. – Х., 2009. – 20 с.

УДК 342.951:339.543 (477)

ІВАНОВ С.В.

НАУКОВО-ТЕХНІЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ РЕАЛІЗАЦІЇ ДЕРЖАВНОЇ МИТНОЇ ПОЛІТИКИ В УКРАЇНІ : ІНСТИТУЦІЙНИЙ АСПЕКТ

У статті на підставі аналізу нормативно-правових актів здійснено класифікацію суб'єктів системи науково-технічного забезпечення державної митної політики залежно від рівнів: стратегічного, оперативного і тактичного. Розглянуто основні повноваження суб'єктів науково-технічного забезпечення державної митної політики. Вказано на основні механізми, які повинні сприяти успішній реалізації суб'єктами системи науково-технічного забезпечення державної митної політики.

Ключові слова: митна політика, митна справа, наукове забезпечення, науково-технічне забезпечення, суб'єкт.

В статье на основании анализа нормативно-правовых актов осуществлена классификация субъектов системы научно-технического обеспечения государственной таможенной политики в зависимости от уровней: стратегического, оперативного и тактического. Рассмотрены основные полномочия субъектов научно-технического обеспечения государственной таможенной политики. Указаны основные механизмы, которые должны способствовать успешной реализации субъектами системы научно-технического обеспечения государственной таможенной политики.

Ключевые слова: таможенная политика, таможенное дело, научное обеспечение, научно-техническое обеспечение, субъект.

© ІВАНОВ С.В. – здобувач докторантури (Харківський національний університет внутрішніх справ)